DOI 10.31558/2519-2949.2026.3.16
УДК 329.18:316.774](410)

ORCID ID: https://orcid.org/0009-0006-6847-5821
Маньковський Є. В., Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
e -mail: jenia.mankovsky@gmail.com

УЛЬТРАПРАВІ ПАРТІЇ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЇХ МЕДІЙНОГО ІМІДЖУ

Мета статті – виявити причини росту популярності ультраправих партій у Великій Британії та її зв'язок із можливими змінами у зовнішній політиці країни. Британська політична система та система прийняття рішень викликає здивування своєю непридатністю вирішувати нагальні завдання порядку денного, що руйнує суспільну довіру. Прикладом можуть слугувати три сучасні ультраправі партії у Великій Британії: Reform UK, Reclaim Party та Restore Britain. Слоган головної сторінки Reform UK «Британія зламана. Британії потрібні реформи» визначає занепад; мігранти для них є головною проблемою, вирішення якої змінить усе. Слоган партії Reclaim «Твоє майбутнє. Забери його назад» представляє відновлення як повернення. Щось, що вже належало суспільству, втрачено, і політика стає засобом його повернення. Британія уявляється захопленою, спотвореною та збитою з курсу. Партія Restore Britain має слоган «Нам не потрібно оновлювати Британію. Нам потрібно відродити Британію». Інший слоган «Make Britain Safe Again» підсумовує цю обіцянку одним рядком. На вебсайті та в політичних матеріалах безпека символізує суспільний порядок, за якого кордони контролюються, загрози чітко називаються, а держава діє рішуче. Усі три партії цікаві передусім своєю антимігрантською та націоналістичною риторикою. З точки зору психології, ця ідеологія є анти-емпатичною; вона закликає не втручатися в міжнародні конфлікти, такі як війна в Україні, а займатися натомість «чисткою власного дому». Безпосередньо з війною в Україні пов'язана проблема зниження довіри до політиків, а разом з цим і небажання брати участь у вирішенні політичних та безпекових проблем. У перспективі, оскільки такий чинник політичних змін як ріст популярності ультраправих, і ширше радикальних (у тому числі ультралівих) партій, буде тільки зростати, то буде необхідно не тільки дослідити окремі кейси, але й порівняти їх із континентальними кейсами. Інший важливий напрям досліджень – вплив популярності ультраправих у Великій Британії на зовнішню політику країни – також потребує додаткових наукових пошуків.

***Ключові слова**: ультраправі партії, Велика Британія, медіа, імідж, політична влада, зовнішня політика*

Mankovskyi Yevhen, Odesa I.I. Mechnikov National University
e-mail: jenia.mankovsky@gmail.com

FAR-RIGHT PARTIES IN THE UK THROUGH THE PRISM OF THEIR MEDIA IMAGE

The aim of the article is to identify the reasons for the rise of far-right parties in the UK and their connection with possible changes in the country's foreign policy. The British political and decision-making system is surprising in its inability to address the urgent tasks of the agenda, which destroys public trust. Three modern far-right parties in the UK can serve as examples: Reform UK, Reclaim Party and Restore Britain. The slogan of the Reform UK homepage, "Britain is broken. Britain needs reform", defines decline; migrants are for them the main problem, the solution of which will change everything. The Reclaim party's slogan "Your future. Take it back" presents restoration as a return. Something that already belonged to society has been lost, and politics becomes a means of returning it. Britain is imagined as captured, distorted and thrown off course. The Restore Britain party has the slogan "We don't need to

© Маньковський Є. В., 2026

renew Britain. We need to revive Britain". Another slogan, "Make Britain Safe Again," sums up this promise in a single line. On the website and in political materials, security symbolises a social order in which borders are controlled, threats are clearly named, and the state acts decisively. All three parties promote racist and anti-pluralist claims. For us, they are interesting primarily for their anti-immigrant and nationalist rhetoric, as well as their nostalgia for imperial times. From a psychological point of view, this ideology is anti-empathetic; it calls for not intervening in international conflicts, such as the war in Ukraine, but instead "cleaning one's own house." Directly related to the war in Ukraine is the problem of declining trust in politicians, and with it the reluctance to participate in solving political and security problems. In the future, since such a factor of political change as the growth of the popularity of the far-right, and more broadly of radical (including far-left) parties, will only grow, it will be necessary not only to study individual cases, but also to compare them with continental cases. Another important area of research – the impact of the popularity of the far-right in Great Britain on the country's foreign policy – also requires additional scientific research.

***Keywords**: far-right parties, Great Britain, media, image, political power, foreign policy*

Постановка наукової проблеми. У демократичному світі існують дві основні моделі організації політичної влади: перша модель – це система, що базується на консенсусі, як у Німеччині, Нідерландах, Данії, Швеції. Там, де виборча система пропорційна, кожна партія отримує місця пропорційно до кількості отриманих голосів (якщо ви отримуєте 15% голосів, ви отримуєте 15% місць). У цій системі формуються коаліційні уряди, і кілька партій керують разом, причому невеликі партії мають право голосу й голоси меншин чують. Рішення приймаються на основі переговорів, а політика розробляється шляхом компромісу та угоди. Друга модель – це мажоритарна система, як у США (певною мірою) та Великій Британії (традиційно). У цій системі діє правило «переможець отримує все, а переможений не отримує нічого» (First Major the Post). У конкуренції між двома полюсами або двома основними партіями переможець має повну владу і не потребує компромісів із іншими. Тому малі партії вибувають (навіть якщо вони отримують 15% голосів, вони можуть не отримати жодного місця).

Переваги цієї системи полягають у тому, що прийняття рішень є швидким та рішучим, підзвітність чіткою (одна сторона несе повну відповідальність), а уряд має більшу стабільність, оскільки має більшість. Недоліками цієї системи є гостра поляризація, не представленість до половини суспільства, серйозні зміни у політиці з кожним новим урядом.

На думку В. Константинова, саме уряду Енді Бернема випаде шукати свій рецепт балансу інтересів у внутрішній та зовнішній політиці. Так, виклики, з якими зіткнеться кабінет, здебільшого залишаються тими ж, що й у його попередників. Але Бернем мав всі можливості навчитися з помилок Стармера, через які той вимушений був подати у відставку [1]. Одна з головних претензій до Стармера полягала в тому, що він приділяв занадто багато уваги зовнішній політиці, часто наносячи шкоди внутрішній. Бернем назвав головні пріоритети свого уряду: соціальну політику, доступність і якість охорони здоров'я та освіти, реіндустріалізацію та укріплення місцевого самоврядування. Усі вони вимагають великих капіталовкладень. Урізати витрати на оборону та допомогу Україні через таку корекцію цілей уряд не стане, але збільшити теж: будь-яка економія бюджету буде спрямована на фінансування пріоритетних внутрішніх проблем. Отже, ця тема є надзвичайно актуальною для України не тільки через її невисвітленість у науковій літературі, але й через нагальні політичні та без пекові проблеми, з якими зіткнулася наша країна після початку російської агресії.

У ЄС ми уже бачимо поступове зниження підтримки боротьби України за незалежність, оскільки суспільства все більше налякані перспективою втягування у прямі воєнні дії проти РФ. Чи можна це сказати про Британію та британців? Щоб відповісти на це питання, слід розуміти закони, за якими діє політична система Сполученого Королівства.

Аналіз останніх досліджень. Серед небагатьох сучасних досліджень на подану тему, слід відмітити дослідження Йоханеса Сулеймана та Стефані Люк. У них показані особливості політичної системи Великої Британії, що допомагають нам зрозуміти ріст правих партій за останні кілька років. У Британії центральний уряд контролює все: ради, регіони, все залежить від Лондона. Парламент може змінити будь-який закон: писаної конституції не існує. Немає серйозних «стримувань і противаг». Тобто, якщо партія має більшість, вона має майже необмежену владу з низькою підзвітністю. У Британії лише дві основні партії (Консервативна, Лейбористська) мають реальні шанси, а малі партії (Ліберальні демократи з 12% голосів та Реформістська партія з 14% голосів) отримують лише 5-6 місць. Кожні 4-5 років політика повністю змінюється, і в результаті немає ні

консенсусу, ні стабільності. Замість партисипаторної демократії панує партійний авторитаризм [8]. З 2016 по 2026 р. прем'єр-міністр змінювався сім разів (Девід Кемерон, Тереза Мей, Борис Джонсон, Ліз Трасс, Ріші Сунак, Кір Стармер, Енді Бернем). Кожен уряд, який приходив до влади, скасовував політику попереднього уряду, і тим часом жодної довгострокової програми не реалізовано. «Політика нульової суми» робить перемогу над суперником важливішою, ніж вирішення проблем країни та народу. У цій ситуації партії витрачають більше часу на пошук слабких місць партії суперника для використання на наступних виборах. У прагненні перемогти суперника будь-якою ціною, всі етичні принципи порушуються [5]. Праця Георгіоса Самараса є вузькоспеціальною і присвячена безпосередньо ролі правих партій у політичному житті Британії. Особливо цінним є його аналіз риторики та медійної активності провідних правих сучасної Британії [7].

Однак, ширше питання впливів внутрішньої політики на зовнішню потребує ще свого дослідника. Тому **метою** цієї **статті** є виявлення причин росту популярності ультраправих партій у Великій Британії та її зв'язок із можливими змінами у зовнішній політиці країни.

Виклад основного матеріалу. Велика Британія відрізняється від країн ЄС тим, що в ній політичні партії традиційно розглядаються як приватні організації з мінімальним державним регулюванням їхніх внутрішніх справ, а суди неохоче втручаються у внутрішньопартійні суперечки. Незважаючи на мету Закону про політичні партії, вибори та референдуми (2000) «забезпечити підзвітність, прозорість та справедливість на виборах», публікація статуту партії або збірника правил, що подається до Виборчої комісії, досі залишається добровільною [5]. Таким чином, публічна доступність інформації значною мірою залежить від того, що партії вирішать розкривати, а не від того, що від них вимагається законом. У Великій Британії політичні партії були визнані та включені до конституційного устрою Великої Британії через парламентські інструменти, такі як Закон про реєстрацію політичних партій 1998 р. Цей закон мав на меті «забезпечити систему для реєстрації політичних назв та емблем партій», головним чином для вирішення проблем, пов'язаних з потенційно оманливими (навмисно чи ні) описами кандидатів на виборах. Реєстрація не була обов'язковою, але Закон передбачав кілька стимулів для реєстрації партій, включаючи захист від використання опонентами на виборах оманливих описів, та права на партійні політичні трансляції. Однак реєстрація була обов'язковою для партій, які хотіли подати списки для додаткового членства на виборах до парламенту Шотландії, Національної асамблеї Уельсу, Асамблеї за Лондон та Європейського парламенту. Після публікації Закону 1998 р. міністр внутрішніх справ Джек Стро заявив, що «офіційний реєстр політичних партій є важливим для безперебійного функціонування запропонованих систем пропорційного виборчого округу». «Політичні партії будуть захищені від кандидатів-спойлерів, які навмисно використовують заплутані описи у виборчому бюлетені, такі як «Нові лейбористи» або «Кандидат від торі», а голосування стане простішим, оскільки кандидати, які представляють зареєстровані політичні партії, зможуть використовувати емблему своєї партії у виборчому бюлетені» [5]. Отже, Закон 1998 р. не передбачав, що заява політичної партії повинна містити статут/збірник правил партії. На сьогодні 168 партій (44,6%) або не мають веб-сайту партії, або посилання не працює. З 208 зареєстрованих політичних партій, які мають веб-сайт партії, 89 партій (42,7%) прописали права членства до вступу до партії (70,8%) [5].

Британська політична система та система прийняття рішень викликає здивування своєю архаїчністю та непридатністю вирішувати нагальні завдання порядку денного, що руйнує суспільну довіру. Коли люди втрачають довіру до системи та вважають, що їхній голос і думка ні для кого не мають цінності, вони більше не голосують, популістські та поверхневі особи отримують голоси, і цикл починається спочатку, щоразу з більшою шкодою та витратами для країни.

Прикладом можуть слугувати три сучасні ультраправі партії у Великій Британії: «Реформа Великої Британії» (Reform UK), «Партія повернення» (Reclaim Party) та «Відновлення Британії» (Restore Britain). Їх ідеологія побудована на ностальгії за минулим, а також імпорті ідей консерваторів світу, особливо ідей трампізму, які запозичуються та перекодуються для внутрішнього споживання.

Reform UK виникла з Партії Brexit (заснованої у 2018 р.) та перейменована протягом 2020–2021 рр. Її зусилля були зосереджені на поверненні Найджела Фараджа до лідерства у 2024 р. та програмі, яка поєднує антиімміграційні зобов'язання з обіцянкою виправити уряд шляхом скорочення бюджету та відновлення національного суверенітету. Reform UK організовує своє послання навколо ідеї про те, що порядок можна відновити. Слоган головної сторінки організації «Британія розбита. Британії потрібні реформи» визначає занепад, покладаючи відповідальність на сьогодення [7]. Мігранти є для них головною проблемою, вирішення якої змінить все. Reform UK представляє відновлення як щось,

що держава все ще може швидко забезпечити, якщо правильні актори візьмуть на себе ініціативу.

Партія Reclaim, заснована у 2020 р. актором Лоуренсом Фоксом, позиціонує себе як інструмент культурної війни, зосереджений на «свободі слова» та захисті «здорового глузду». Рядок «Твоє майбутнє. Поверни його» представляє відновлення як повернення. Щось, що вже належало суспільству, було втрачено, і політика стає засобом його повернення. Британію уявляють як захоплену, спотворену та зіштовхнуту з курсу. Діяльність партії, спрямована на Лондон, відбувається в рамках боротьби за владу у столичному регіоні. Мішенню теж є мігранти. Один з постів 2025 р. стверджує, що «Щонайменше 1,9 мільйона іноземних громадян претендують на допомогу», працює як сигнал про реставрацію, оскільки він представляє обмеження як очевидний коригувальний засіб для відхилення від правильного курсу [7].

Restore Britain, заснована у 2025 р. Рупертом Лоу, це партія-стартап, яка офіційно зареєструвалася як політична партія на початку 2026 р. Вона має гасло «Нам не потрібно оновлювати Британію. Нам потрібно відродити Британію» [7]. Британія, яку потрібно відновити, – це Британія безпеки, жорстких кордонів і видимого державного захисту. Гасло «Зробимо Британію знову безпечною» стискає цю обіцянку в один рядок. На вебсайті та в політичних матеріалах безпека символізує соціальний порядок, за якого кордони контролюються, загрози чітко називаються, а держава діє рішуче (Samaras, 2026). На сторінці, присвяченій імміграції, у 2025 р. особливо чітко зазначено: «Британський народ ніколи не хотів масової імміграції. «Restore Britain не просто покладе край їй – ми її повернемо назад» [7]. Біла книга про депортацію «Масові депортації: легітимність, законність та логістика» є центральною, оскільки вона намагається перевести це питання з провокації в практичну площину, викладаючи, як депортації нібито можуть бути здійснені з юридичної та адміністративної точки зору [7].

Усі три партії є ультраправими, оскільки вони просувають нативістські, антиегалітарні, расистські та антиплюралістичні твердження, спрямовані на інфраструктуру громадянських прав та нормалізують ексклюзивні засоби правового захисту. Для нас вони цікаві передусім своєю антимігрантською та націоналістичною риторикою, а також ностальгією за імперськими часами. З точки зору психології, ця ідеологія є анти-емпатичною; вона закликає не втручатися в міжнародні конфлікти, такі як війна в Україні, а займатися натомість «чисткою власного дому». Ці партії на сьогодні залишаються часткою політичного маргінесу, але тим не менш статистика виборів показує ріст симпатій до них. На парламентських виборах 2024 р. Reform UK отримала 5 місць (14,3%) [3].

А на місцевих виборах 2026 р. правляча Лейбористська партія зіткнулася з кризою та втратою позицій, тоді як Reform UK здобула рекордний успіх, отримавши понад 630 мандатів у місцевих радах по всій країні [2].

Ще один небезпечний аспект цього явища полягає у тому, що недовіра послаблює основи національної єдності та патріотизму. Опитування 2026 р. (@YouGov) показало, що лише 6% британців добровільно воюватимуть за країну перед обличчям неминучого вторгнення. Ще 14% британців погодилися б служити, якщо їх призвуть, але 17% сказали, що відмовилися би від будь-якого наказу захищати свою батьківщину, тоді як аж 52% опитаних сказали, що не будуть мати права служити через вік або інвалідність. Щодо ймовірності війни, опитування (@SkyNews) показало, що майже третина людей – 29% – заявили, що вважають, що Велика Британія ймовірно зазнає повномасштабного військового нападу протягом наступного десятиліття. Натомість більшість респондентів – 51% – назвали таку загрозу малоймовірною. Опитування виявило брак довіри до здатності військових забезпечити безпеку Великої Британії у разі найгіршого. Близько 53% людей заявили, що не впевнені, що їхні збройні сили достатньо сильні, щоб захистити країну від нападу, тоді як 38% сказали, що впевнені. Ще одним цікавим висновком опитування є те, що переважна більшість британців – 57% – вважає, що уряд витрачає занадто мало на оборону. Лише 6% сказали, що вважають оборонний бюджет занадто великим. Однак серед понад 2300 опитаних британців не було згоди щодо того, звідки мають братися додаткові кошти для інвестування у збройні сили. Більше половини заявили, що вони проти фінансування більшого оборонного бюджету шляхом підвищення податків, скорочення витрат на державні послуги або шляхом збільшення запозичень [6]. Опитування було проведено у червні 2026 р. після публікації нового плану інвестицій в оборону, який уряд Кіра Стармера не зміг достатньо профінансувати, залишивши щонайменше 5 мільярдів фунтів стерлінгів «чорної діри» для нового прем'єр-міністра Енді Бернема.

Британські уряди скорочували витрати на оборону з моменту закінчення «холодної війни», перенаправляючи ресурси на пріоритети мирного часу, такі як охорона здоров'я, соціальне

забезпечення та освіта. Але так звані «дивіденди миру» закінчилися після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. На жаль, повернення до витрачання набагато більшої частини національного багатства на оборону у Британії ще не відбулося.

Серед молоді (зокрема віком до 40 років) рівень скептицизму ще вищий аніж у старших поколінь: близько 38–50% молодих британців зазначають, що за жодних обставин не пішли би воювати. Соціологи та експерти пояснюють це падінням довіри молоді до державних інституцій, житловою та економічною нерівністю [4].

Отже, британці виявляють меншу готовність жертвувати заради батьківщини та її процвітання, оскільки вважають, що ті, хто перебуває на вершині влади, марнують усі активи країни, і колективні зусилля ні до чого не приведуть. Отже, у критичних умовах, таких як війна, «хто повинен жертвувати собою та відстоювати батьківщину? Чому воювати за країну, яка не дбає про тебе?»

Висновки. Якщо порівнювати Британію з країнами ЄС, можна зробити висновок, що повномасштабна війна в Україні привела до негативних наслідків для всіх європейських країн: підвищила інфляцію та знизила купівельну спроможність. Але більшість британських проблем не мають з війною в Україні нічого спільного. Це управлінські, програмні та структурні проблеми, ознаки руйнування інституційного потенціалу, а не фінансової бідності.

Після Brexit деякі британські політики мріяли перетворити країну на «Сінгапур на Темзі»: суперконкурентну, низькоподаткову, глобалізовану економіку, вільну від європейського регулювання. Це гасло здавалося привабливим. Але воно мало одну проблему: жодного зв'язку з британською реальністю.

Те, що ми бачимо сьогодні у Великій Британії (від руйнування Національної служби охорони здоров'я до недовіри до політиків), є симптомами корінних хвороб, від яких страждає країна: 1) Британія не може визначитися між двома підходами до національної ідентичності. На словах усі говорять про мультикультуралізм та різноманітність, але Британія не побудувала ні справжньої інтеграції, ні успішного мультикультуралізму. 2) У Великій Британії є політичний клас, який не має ні довгострокового бачення, ні довіри громадськості, ні сміливості для прийняття складних рішень.

Проблема не лише в тому, що ці глухі кути існують. Проблема в тому, що вони підсилюють один одного. Економічний провал створює соціальну напругу. Соціальна напруга створює політичний параліч. Політичний параліч поглиблюється економічними невдачами. Безпосередньо з війною в Україні пов’язана проблема зниження довіри до політиків, а з ним і небажання брати участь у вирішенні політичних та безпекових проблем.

У перспективі, оскільки такий чинник політичних змін як ріст популярності ультраправих, і ширше радикальних (у тому числі ультралівих) партій, буде тільки зростати, то буде необхідно не тільки дослідити окремі кейси, але й порівняти їх із континентальними кейсами. Інший важливий напрям досліджень – вплив популярності ультраправих у Великій Британії на зовнішню політику країни – також потребує додаткових наукових пошуків.

Бібліографічний список:

1. Константинов В. 30.07.2026. Новий прем’єр Британії робить ставку на порятунок економіки країни. Чи вистачить сил для України? *Дзеркало тижня.* URL: https://zn.ua/ukr/europe/novij-premjer-britaniji-robit-stavku-na-porjatunok-ekonomiki-krajini-chi-vistachit-sil-dlja-ukrajini.html

2. У Британії праві популісти здобули рекордний результат на місцевих виборах. 9.05.2026. *Слово і Діло.* URL: https://www.slovoidilo.ua/2026/05/09/novyna/svit/brytaniyi-pravi-populisty-zdobuly-rekordnyj-rezultat-miscevyx-vyborax

3. Gross J. 5.07.2024. U.K. Election Turnout Set to Be Lowest in Over 20 Years. *The New York Times.* URL: https://www.nytimes.com/2024/07/05/world/europe/uk-election-turnout.html

4. Half of young people would never fight for Britain. 22.04.2026. *The Telegraph.* URL: https://www.telegraph.co.uk/news/2026/04/22/half-of-young-people-would-never-fight-for-britain/

5. Luke S. 2026. UK political parties and the availability of membership rights. *Front. Polit. Sci* 8:1857633. DOI: 10.3389/fpos.2026.1857633.

6. Poll suggests Britons would not volunteer to fight off an 'imminent' invasion. 23.07.2026. *News.Sky.* URL: https://news.sky.com/video/poll-suggests-britons-would-not-volunteer-to-fight-off-an-imminent-invasion-13565978

7. Samaras G. 2026. Make Britain Great Again: The morphology of Restorationist Re-politics. *Politics* 1–18. DOI: 10.1177/02633957261455903

8. Sulaiman Y. 2026. The Reluctant And The Compliant: Elite Competition, Social Cleavage, And The Domestic Limits Of Great-Power Compellence. *Jurnal Dinamika Global* 11(1). DOI: 10.36859/jdg.v11i1.5718

References:

1. Konstantynov, V. (2026, July 30). Novyi premier Brytanii robyt stavku na poriatunok ekonomiky krainy. Chy vystachyt syl dlia Ukrainy? [Britain's new prime minister is betting on saving the country's economy. Will there be enough strength for Ukraine?]. *Dzerkalo tyzhnia*. https://zn.ua/ukr/europe/novij-premjer-britaniji-robit-stavku-na-porjatunok-ekonomiki-krajini-chi-vistachit-sil-dlja-ukrajini.html

2. Slovo i Dilo. (2026, May 9). *U Brytanii pravi populisty zdobuly rekordnyi rezultat na mistsevykh vyborakh [Right-wing populists achieved a record result in local elections in Britain].* https://www.slovoidilo.ua/2026/05/09/novyna/svit/brytaniyi-pravi-populisty-zdobuly-rekordnyj-rezultat-miscevyx-vyborax

3. Gross, J. (2024, July 5). U.K. election turnout set to be lowest in over 20 years. *The New York Times*. https://www.nytimes.com/2024/07/05/world/europe/uk-election-turnout.html

4. The Telegraph. (2026, April 22). *Half of young people would never fight for Britain.* https://www.telegraph.co.uk/news/2026/04/22/half-of-young-people-would-never-fight-for-britain/

5. Luke, S. (2026). UK political parties and the availability of membership rights. *Frontiers in Political Science, 8*, 1857633. https://doi.org/10.3389/fpos.2026.1857633

6. Sky News. (2026, July 23). *Poll suggests Britons would not volunteer to fight off an "imminent" invasion* [Video]. https://news.sky.com/video/poll-suggests-britons-would-not-volunteer-to-fight-off-an-imminent-invasion-13565978

7. Samaras, G. (2026). Make Britain great again: The morphology of restorationist re-politics. *Politics*, 1–18. https://doi.org/10.1177/02633957261455903

8. Sulaiman, Y. (2026). The reluctant and the compliant: Elite competition, social cleavage, and the domestic limits of great-power compellence. *Jurnal Dinamika Global, 11*(1). https://doi.org/10.36859/jdg.v11i1.5718